

Gotlands naturkarta

1. Norsholmen

Öppet vackert landskap med gulnande foljarsgräs. Havsörnar ses ofta på span även om vintern. Bra fågelokal främst under flyttider, spana efter vadare i Tällevika i sydväst.

2. Langhammars rauk område

Gotlands kanske vackraste raukar, flera är över åtta meter höga. Raukarna är av hårdare berg än omgivningen och har lämnats kvar när resten av klinten eroderats ner av havets vågor under landhöjningen. Längre söderut längs kusten ligger det vackra fiskeläget Helgummannen och rauk området Digerhuvud.

3. Ryssnäs

Färös sydligaste udde, Ryssnäs, är ett stort naturreservat med tydlig Färökänsla: här växer gamla knotiga vindpinade tallar och stora och dramatiska grå klapperstensfält med spridda tulkörter och lite baktimjan breder ut sig mot det öppna havet. I reservatet finns flera olika miljöer, till och med en liten mosse med hjortron. Udden längst i syd är en viktig häckningsplats för många fåglar och därför får man inte gå ut där under våren och försommaren.

4. Båstetråsk

Gotlands största sjö. Ibland får man här maximal Medelhavskänsla vid den grönbåda sjön med kristallklart vatten i den steniga miljön. Runt sjön växer magra tallar på unik alvarmark med ett tunt jordtäckje, men det finns också frodiga ångan med hassel.

5. Kappelshamnsviken

I viken samlas övervintrande ånder i stora flockar, mest vigg och bergänder. Hundratals skäggdoppingar ligger här ibland om vintern och smådoppingar kan man också få syn på.

6. Hallshuk

Udde med en hög och mäktig klintkant som ger fantastisk utsikt över havet. Sjöfåglar och jagande örnar ses ofta här och längs kusten söderut.

7. Hall-Hangvar naturreservat

Ett stort naturreservat som sträcker sig längs kusten ner till Ireviken med pampiga klintbranter, våtmarker, orkidéer och andra ovanliga växter. Här och i området runt Båstetråsk är Gotland som mest vildmark. Sigsvarstrand är en bra plats att parkera.

8. Grausne källmyr

En örtrik myr med källor och bäckar. Här finns speciella och ovanliga växter som majviva, fjälltätört, kärllilja, storsilesår, brun ögontröst och flera arter orkidéer.

9. Tråskmyr

En av Gotlands största agmyrar. Här finns stora viddar med ag, det gotländska halvgräset som används för att lägga agtak. Mer exklusiva är kärnycklarna – en högvuxen och pampig orkidé som vissa år blommar i över 2 000 exemplar! Våtmarksfåglar som trana, brun kärnhök, småfläckig sumphöna, vattenrall och kornknarr häckar här.

10. Fardumetråsk

Fardume träsk är en typisk insjö med stora vassområden och på så sätt lite ovanlig bland öns fågellokaler. Över vassarna jagar bruna kärnhökar på V-ställda vingar och lärkfalkar fångar trollsländor som de kan knäpa i sig i luften. Måsar och tärnor kommer på besök från kusten intill.

11. Furilden

Historisk industrimiljö och fina tallskogar, vackra stenstränder och spännande fågel-skådning under flyttider.

12. Hammarsånget

Ett stort gotländskt änge med spännande sumpskogar intill. Här finns vackra växter från vår till högsommar: vitspor, gullvivor och orkidéer. Den kolsvarta spillkråkan och den förtjusande mindre hackspetten häckar här tillsammans med öns landskapsfågel halsbandsflugsnappare. Flera olika arter fladdermöss jagar insekter i ångten.

13. Asunden med Vågumeviken

Asunden betas av lamm – naturvårdshjältarna som håller betesmarkerna blomrika. Vid lågvatten kan det vara gott om vadare på vägbankens västra sida, här rastar kärnsnappar, myrsnappar, spovsnäppor och långbenta vadare av Tringa-släktet. Ånder och doppingar övervintrar i viken.

14. Filehajdar och Hejnum hällar

Gotlands största hällmarksområde: en härligt karg miljö med vackra växter som den lila nip-sippan som i Sverige annars bara växer i Ångermanland. Östra delen av området är förstört av kalkbrott men än finns knotiga gamla tallar och små våtmarker där trädlärkor, nattskröror, orrar och pärlugglor trivs.

15. Kallgatburg

Naturreservat med naturstig förbi orkidémarker och myrar med ovanliga växter. Från Kallgatburg leder stigen österut till ett område med guckosko, en orkidé som inte kan förväxlas. Sumpnycklar, en av många rosa och till utseendet ganska lika orkidéarter, växer längs stigen dit.

16. Lummelundsbruk

I vacker gammal bruksmiljö rinner Lummelundaån genom den frodiga lövslogen. Här finns många sångare under försommaren. På vintern kan strömstjärnor ses stå och guppa upp och ner på en sten innan de dyker. I november–december

kan man få se örningar som vandrar uppåt för att leka, men området är förstärkt mest känt för Lummelundagrottan, landets näst längsta grotta.

17. Brucebo

Hög klintkust med fågelrika strandängar, fuktmarker med orkidéer och en klintkant med flera grottor alldeles norr om Visby. Följ gärna den markerade naturstigen, cirka 2 km lång.

18. Södra hållarna

I södra Visby ligger detta naturreservat med en fantastisk utsikt över havet. Här promenerar man på hållmarker, längs branta klippstup eller i fuktiga lövslogar ner till sten- och sandstränder.

19. Alvena lindaräng

Ett stort, välskött änge, som ångar kallas på Gotland. Bland pampiga lindar växer ovanliga växter, inte minst olika arter orkidéer. Många av lindarna har bohål åt starrar och halsbandsflugsnappare.

20. Lina myr

En tidigare otroligt fågelrik våtmark som dikats ut. Numera främst en lokal för nattsångare och kornknarr. Om senhöst och vinter rastar gäss, mindre sångsvanar och sångsvanar och vinterns besökande rovfåglar som fjällvråk och blå kärnhök kan ses leta mat över de fuktiga åkrarna.

21. Storsund

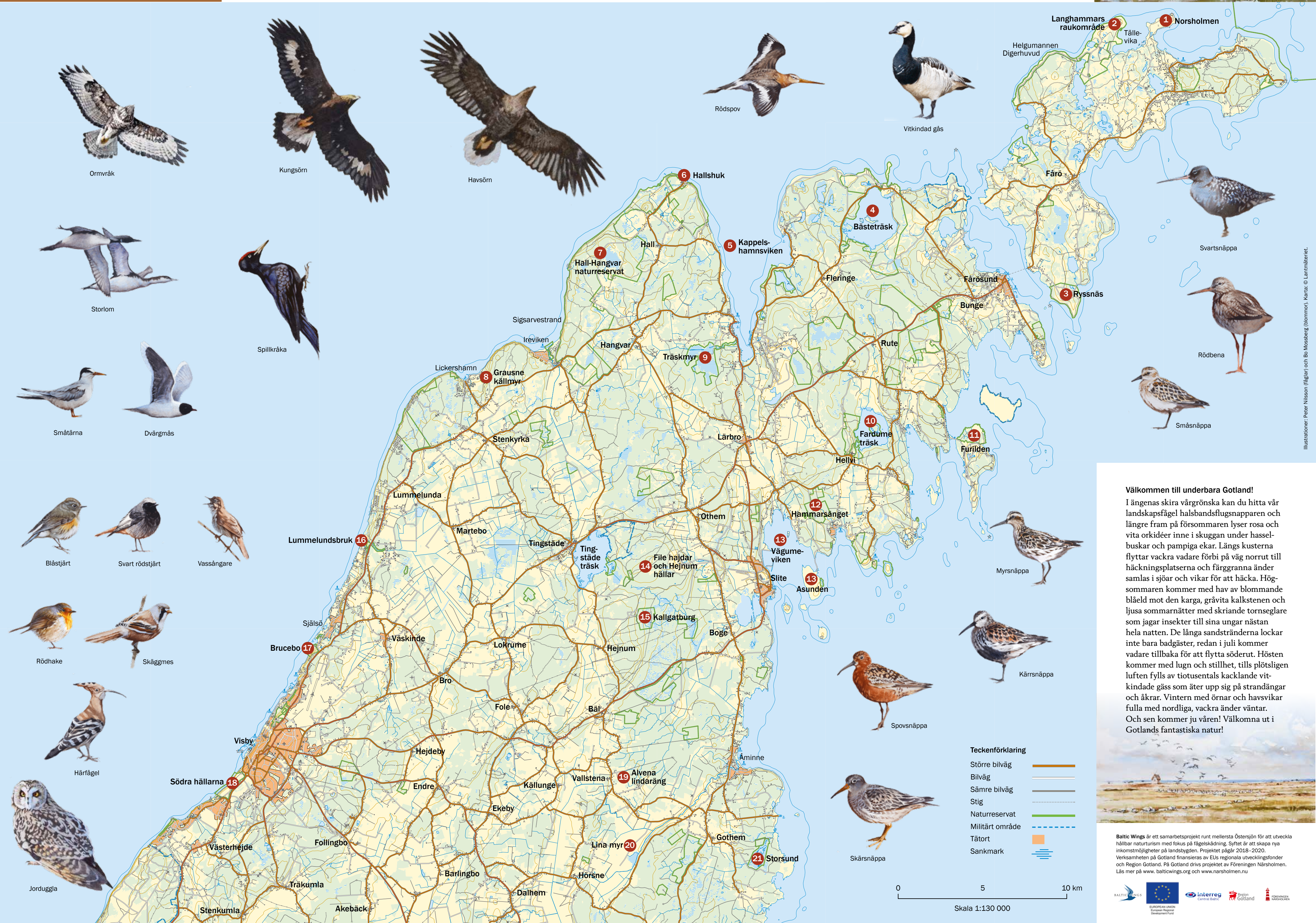
En fågelsjö med vida vassar och fågeltorn. Sjöns specialare är ägretthäger – en stor vit häger som annars finns i södra Europa men som plötsligt började häcka här i Storsund som enda plats i Sverige. Nu, efter några framgångsrika år, syns de här och var längs kuster och sjöar på Gotland, men de är ännu ganska ovanliga i resten av landet.

Mer information

Vill du veta var du kan äta och bo eller handla? Aktuell information om vad som är öppet hittar du i appen Öppet Gotland.

Mer information om naturreservat och om annan skyddad natur finns hos Länsstyrelsen Gotland, www.lansstyrelsen.se/gotland

Ännu mer om naturvärden kan du läsa om hos Region Gotland, www.gotland.se/sök Naturvärdeskartan.

Välkommen till underbara Gotland!

I ångens skira vårgrenska kan du hitta vår landskapsfågel halsbandsflugsnappare och längre fram på försommaren lyser rosa och vita orkidéer inne i skuggan under hasselbuskar och pampiga ekar. Längs kusterna flyttar vackra vadare förbi på väg norrut till häckningsplatserna och färggranna ånder samlas i sjöar och vikar för att häcka. Högsommaren kommer med hav av blommande blåled mot den karga, gråvita kalkstenen och ljusa sommarnätter med skriande tornseglare som jagar insekter till sina ungar nästan hela natten. De långa sandstränderna lockar inte bara badgäster, redan i juli kommer vadare tillbaka för att flytta söderut. Hösten kommer med lugn och stillhet, tills plötsligen luften fylls av tiotusentals kacklande vit-kindade gäss som åter upp sig på strandängar och åkrar. Vintern med örnar och havsvikar fulla med nordliga, vackra ånder väntar. Och sen kommer ju våren! Välkomna ut i Gotlands fantastiska natur!

Baltic Wings är ett samarbetsprojekt runt mellersta Östersjön för att utveckla hållbar naturturism med fokus på fågelskådning. Syftet är att skapa nya inkomstmöjligheter på landsbygden. Projektet pågår 2018–2020. Verksamheten på Gotland finansieras av EU:s regionala utvecklingsfonder och Region Gotland. På Gotland drivs projektet av Föreningen Närsholmen. Läs mer på www.balticwings.org och www.narsholmen.nu

22. Kronholmen
Kusten utanför Paviken, som man kommer till via golfbanan, är en bra sträcklokal under våren. Ejdrar passerar lågt över vattenytan under april. Sjöorrar, svärter och många andra änder flyttar också förbi tillsammans med lommar och gäss.

23. Paviken
Fågelsjö med fågelorn som nås genom att följa stigen längs Paån från p-platsen vid kustvägen. Här trivs änder, rördrom, trana, brun kärnhök och många andra arter. Tärnor och mäsar kommer på besök från kusten. Vackert betade strandängar och i buskmarkerna kan man höra nattångare och sumphöns under kvällar och nätter.

24. Norrlanda kyrkmyr
En utdikad myr som delvis restaurerats och nu lockar sångsvanar, gäss och änder och spelande beckasiner – dubbel-, dvärg- och enkelbeckasin – under våren. Rovfåglar som havs- och kungssörn, lärkfalk och duvhök ses också kring myren.

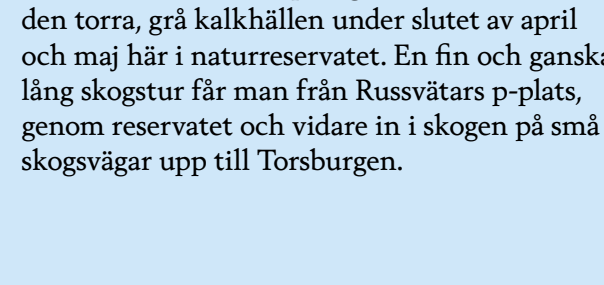
25. Anga prästänge
Fantastisk blomsterprakt med vackra ängsarter. Orkidéerna kärknipprot, vit skogslilja, tvåblad, skogsnatviol, grönvit nattviol, brudsporre, skogsnycklar, Jungfru Marie nycklar, St Pers nycklar, johannesnycklar, krutbrännare och flugblomster växer alla här.

26. Uppstaigs urskog
Uppstaigs urskog är en gammal fin skog som varit orörd under lång tid – något som är allt ovanligare i landet. Här finns grova tallar som är uppåt trehundra år gamla. Döda träd har fått ligga kvar och gynnar många insekter, lavar och mossor. Här trivs orkidén vit skogslilja.

27. Grogarnsberget och Kuppen
Östergarnslandet med sina vackra betesmarker och grävita klintbranter, utsikten över havet och stenstränderna är en fantastisk upplevelse året om. På Grogarnsberget är utsikten över Östergarnsholm och Östersjön magnifik. Längre söderut, på udden Kuppen, har man bra span på förbiflyttande änder, lommar, gäss och andra fåglar som passerar på väg till eller från häckningsplatserna i norr.

28. Torsburgen och Herrgårdsklint
Fantastisk utsikt över skogslandskapet. Kanske får du se några kungs- eller havsörnar segla över trädtopparna. Klintarna har använts som borgar. Vallar av sten har kompletterat det naturliga skyddet som klintbranterna gav. En stor skogsbrand har skapat spännande brandfält som man passerar om man tar sig in mot Torsburgen via vägar från nordost, öster om Kräklingbo kyrka.

29. Russvatar
Gotlandssippa, en underart av backsippa, blommar med nästan pråligt lila blommor mot den torra, grå kalkhällen under slutet av april och maj här i naturreservatet. En fin och ganska lång skogstur får man från Russvatars p-plats, genom reservatet och vidare in i skogen på små skogsvägar upp till Torsburgen.

30. Mallingårds källmyr, Botes källmyr och Kviebacken
I Løjstaskogen finns flera källmyrar med spännande växter som blivit kvar i de kalla myrarna efter istiden, medan de flesta av deras släktingar finns långt norrut i fjällen. Här växer till exempel fjälltört, svarthö och brun ögontröst tillsammans med många orkidéer, det köttätande storsileshåret, kärllilja och många starrarter. Delar av området betas av söta små gotlandsruss.

31. Stora Karlsö och Lilla Karlsö
Östersjöns enda fågelberg med häckande sill-grisslor och tordmular i klippbranterna. Vackert, färbetade gräsmarker med många intressanta växter. På Lilla Karlsö finns en koloni med gräsäl och på Stora Karlsö häckar ovanliga arter som den tvärandiga höksångaren med sitt stirrande gula öga och den knallröda rosenfinken med sin höga vissling "Pleased to meet you!". På bägge öarna kan man övernatta under sommarhalvåret.

32. Ekstakusten
Dramatiskt karg sten kust med vindpinade låga tallar. Vägen längs kusten ger en strålende vy över Karlsöarna och vid Langstiteviken i södra delen är det ofta gott om fåglar att titta på: gäss, vadare och änder trivs på de hårt betade strandängarna.

33. Lausvik
En av Gotlands allra bästa fågellokaler med två fågelorn längs den långstrucka viken. Under våren ses mängder av myrspovar, i juli stora mängder småvadare och under häckningstid gott om skärfläckor. Höst och vår rastar vitkändade gäss i tiotusental, ibland med enstaka rödhalsade gäss i sällskap. Under sträcktiderna kan upp till tiotusen fiskmäsar rasta här. Havsörnar och kungssörn ses året om.

34. Hammarén
Längs stränderna rastar änder, vadare och gäss och i de vackert betade hagarna växer orkidéer och andra rara växter. En naturstig för cykling och vandring passerar längs kusten med skyltar om fåglar, växter, fisk och fladdermöss. En vandringssled, Östkustleden, leder norrut förbi Ljugarn, Östergarnslandet och ända upp till Anga prästänge.

35. Närsholmen
Sveriges savann med enar som betats nertill spridda över den gulnade gräsmarken. Här ses skärfläckor, rödbenor och strandpipare om sommaren och flyttande vadare under sensommaren. Höst och vår passerar tiotusentals vitkändade gäss. Havsörnar vilar ofta på stenar i vattnet. Under försommaren blommar orkidéerna Adam och Eva, krutbrännare och göknycklar. Den ovanliga, ljusgula fältvedeln blommar i juni.

36. Ronehamn
Under vintern ligger ofta flockar med simänder som vigg och bergand med enstaka salskrakar i hamnen. Här har man chans att se nordliga änder på bekvämt avstånd, arter som häckar i Norrland eller ända upp på tundran. Bergänderna är lika vigg, men de bruna honorna har hos bergänderna en vit "grimma" runt näbbens bas. Hanarna har en gråmelerad istället för svart rygg. Vigghanarna har en tofs i nacken.

37. Grötlingboud
Bakom ett vindskydd kan man spana på änder, vadare och gäss på de flacka gräsmarkerna mot havet. Under häckningstid får man inte röra sig fritt, men till vindskyddet kan man komma året om. Här finns nästan alltid något att titta på och strandmiljön är fantastiskt vacker året om.

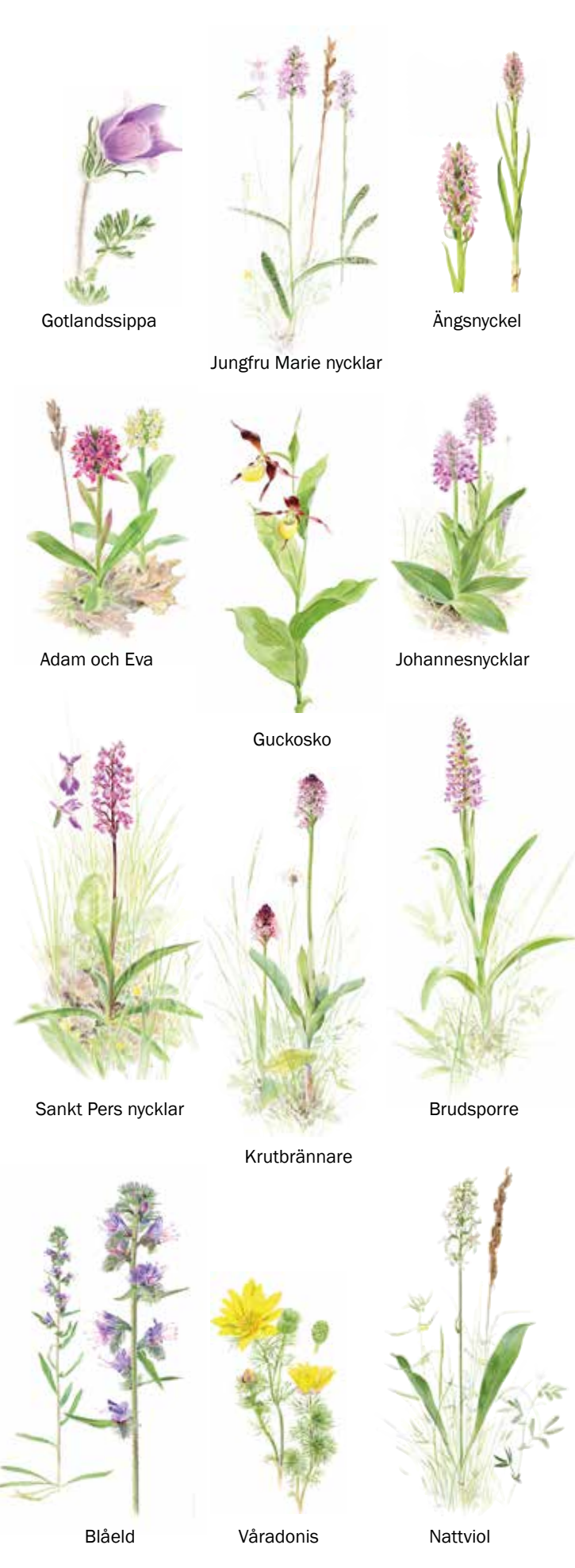
38. Krakvät och Sävvät
Innanför kusten på sydvästra Gotland finns en rad mindre naturmarker med ovanliga orkidéer. Till dessa hör naturreservaten Krakvät och Sävvät som även tillhör EU:s nätverk av skyddade områden: Natura 2000. Här blommar kärnnycklar i tusentals goda år och i Krakvät finns intressanta växter som sumpgentiana, ängsnycklar, kärknipprot och honungsblomster.

39. Nisseviken
Nisseviken är mest känd som badplats men lite längre in i viken trivs vadare. Här springer större strandpipare omkring i sanden och i det grunda vattnet vadar de mer långbenta vadarna som rödbenor, grönbenor, gluttsnäppor och brushanar. Den som har tur kan få syn på svartsnäppor. Under flytten norrut i maj är de otroligt eleganta i dräkten: kolsvarta med diskreta vita prickar på vingar och rygg.

40. Näsudden
En udde som sticker ut långt i havet är nästan alltid bra för att se fåglar passera under flyttningen. Många fåglar rastar också efter eller innan de ger sig av längre sträckor över öppet hav. Näsudden med alla sina vindkraftverk är en spännande fågelokal under vår och höst men har även roliga vinterbesökare som snösparvar och berglärkor som har små "horn" på huvudet av uppstående små specialfjädrar.

41. Burgsviken
Längs vikens östra strand finns ett fågelorn. Man har tagit bort vass, grävt ut en liten lagun och släppt på betande djur som ska hålla öppet och trampa runt i strandkanten för att gynna fågellivet. Här kan bli en riktigt bra fågelokal framöver. Redan nu är viken välkänd för sina stora flockar med tjugisiga salskrakar om vintern.

42. Fide prästänge
Ett mycket fint änge med hassel, björk och ek och öppna ytor med rena blomsterhav under försommaren. Här växer orkidéerna Jungfru Marie nycklar, brudsporrar, johannesnycklar och nattviol ute i soljuset bland mandelblom och ängsvädd medan St Pers nycklar, vit skogslilja och tvåblad trivs bättre en bit in i skuggan. På sensommaren kan man hitta den ovanliga svampen djävulsopp.

43. Faludden
Längst ut på udden kommer man sträcket av änder, gäss och lommar nära. Här finns en radarstation och en del av udden är avstängd, men man kan promenera till spetsen. Längre in på halvön finns dungar där spännande småfåglar ofta rastar under flyttider. Vår och försommar sjunger sånglärkorna intensivt över strandängarna medan storspovarna flöjtar.

44. Stockviken
Är det någonstans du ska börja skåda fågel så är det här i april-maj! Från fågelornet får man bra span över Inre Stockviken som numera är en sjö. Här finns alla simänder i sina vackra dräkter om våren. Blanka, färggranna och lättskådade änder ligger ganska nära tornet. Mäsar och tärnor – bland andra världens största tärna, skrärtärna – fiskar över sjön. Längre ut vid kusten, det som kallas Yttre Stockviken, står vadare, mäsar och änder. Tranor och hägrar ses ofta och i vassen lever skäggesarna sina tillbakadragna liv.

45. Holmhällar
Ett vackert raukområde med ett hav av blommande blåeld under sommaren. Strax utanför ligger ön Heligholmen där många fåglar häckar, bland annat vitkändad gäs, ejder, kentsk tärna och trutarnas mest eleganta representant: silltruten.

46. Muskmyr
Här ses ofta rovfåglar, till och med ovanliga gäster som aftonfalkar under sommarhalvåret. Från fågelornet kan du söka av himlen över trädhorisonten efter havsörn och kungssörn och även efter brun kärnhök i myren. Längs vandringssleden runt sjön finns många vackra och speciella växter inklusive en lång rad orkidéer.

47. Alvret
De öppna, torra alvarmarkerna söder om Muskmyr fungerar som uppvärmningsyta för varm luft som fåglar använder för att lyftas uppåt i luftlagren innan de beger sig av över havet eller bara spanar av området från hög höjd. I april-maj och september-oktober ses ofta flyttande rovfåglar passera. Spana högt upp i skyn soliga dagar! Under vintern finns kungssörn, havsörnar och ibland blå kärnhök, fjällvråk och stenfalk kvar på plats.

48. Husrygg och Vaktbackar
Husrygg är en långsträckt äs som faktiskt är en ganska nederoderad klintbrant. Längs kanten ses ofta kungssörn. En promenad på Husrygg är nästan obligatorisk vid besök på södra Gotland och tidigt om våren slår våradonisen ut med stora illgula blommor som nästan ser konstgjorda ut i den grå stenskravet på branten.

49. Hobborgen och Rivet
Området runt Hobborgsklippan och ner mot havet tillhör ett av landets mest spännande fågelområden. Här passerar flertalet stora svart-vita band nära ytan, lommarna flyger oftast lite högre och gässen passerar i stora kacklande flockar. I buskarna runt rasbranten trivs småfåglar och riktiga rariteter kan hittas av den uppmärksamme. I Riviken rastar vadare vår och höst.